

בסטודיו 280°

גיליון 32, 2015

עורכת: טליה שוקטלי

עורכת משנה: שירה סילברסטון

עיצוב גרפי והפקה: דפנה סרוסי, סטודיו 40

עריכת טקסט: קרן גליקליך

דפוס: דפוס שביט

מו"ל: אגודת אמני קרמיקה בישראל

עמותת אמנים יוצרים

בתיבת משרד החינוך והשכלה מנהל החינוך

כשאלוהים ביום השישי ברא את האדם,

הוא היה כבר ממש מותש,

והעפר לא נהפך בידיו לחיים

כפי שאידע כשאלוהים היה במלוא אונו,

כאשר ברא את האור, את הצמחים ואת החיות.

הוא נאלץ להנשים את העפר הנשמה מלאכותית

כדי שאותו עפר יתחיל לצפצף־להתנשף איכשהו,

ומעולם לא יצא ממנו שום יצור הגון,

לבטח לא יצור איתן ומובן מאליו

כמו הצמחים והחיות.

אלוהים היה מאוכזב מאוד מעצמו,

וכדי להעניש את חוסר־יכולתו

הוא קרא למעשהו האחרון בצלמו כדמותו.

שבר־כלי כזה אני באמת ובתמים, הוא חשב.

והיה מוכרח ללכת לנוח.

אוה קילפי, הפרפר חוצה את הכביש (מפינית: רמי סערי)
ירושלים: כרמל 1987, עמ' 175

התגבשות של יצירה היא תהליך ארוך. האמן עובר דרך שמתפענחת בדרך, במקביל לציור הזמן. לפעמים אדם יוצר כהרף עין: רעיון... עשייה... ויש; אבל לרוב יצירה מתארכת על פני ימים, חודשים ושנים: צורות ונושאים נעטפים ונחשפים, מתגבשים, מתפוררים ומתגבשים מחדש.

סטודיו של אמן חומר הוא אתר ייחודי. לחומר עצמו דרך שמאופיינת במערכות יחסים ארוכות ומורכבות עם מים, עם חום ועם אמן יוצר. החומר מהנדס את עצמו בין מצבים של לחות רווייה לכליל היובש. הוספת מים מאפשרת להפוך תערובת של אבקות גרוסות לחומר פלסטי שמתאים ליצירה בדרכים שונות. קשר נפשי ומגע פיזי מביא ליצירת 'דבר'. ההחלטה שה'דבר' מוכן להמשך התהליך הקרמי מחייבת הרהורים על פְּרֵדָה. הפְּרֵדָה הראשונה. המים מתנדפים לאֶטֶס מתוך החומר, והאמן עוקב אחר התכלותם עד שהחומר מתייבש. ייבוש מלא מגלם בתוכו חרדת שבר, שכן כל הפעלת לחץ או נגיעה שאינה נכונה עלולה לסכן את הקיום השלם. עם זאת זה הרגע המוביל לשלב האין חוזר הבא: השרפה בתנור הקרמי. בסיום השרפה ישנה החומר את תכונותיו הפיזיות והכימיות וייעשה מוצק ובלתי מסיס במים. שלב זה מחייב הפרדה מוחלטת, **ניתוק** המלווה בחרדה בין האמן ל'דבר'.

פתיחת דלת התנור בסיום השרפה מזמנת מפגש מחודש בין חומר מוצק ליד; בין חומר שעדיין מאפשר לחומרים שונים לחלחל לתוכו, חומר שממשיך 'לעבוד' אך בדרך אחרת. כשיחליט האמן על פרדה נוספת מהחומר החף או המחופה, הוא יישרף בטמפרטורה אחרת. האמן ילווה את תהליך השרפה, ישלוט בקצב עליית הטמפרטורה, אולי ישהה אותה כדי לתת לתהליכים סמויים להתרחש בתוך התנור, ותמיד ימתין בשקיקה לפתיחתו.

התהליך היצירתי בחומרים קרמיים מזמן אפשרויות רבות עד ההחלטה שזהו. **זה הדבר**.

הסטודיו כאתר ליצירה בחומר מצויד בתנור קרמי, באבניים, במדפים שאפשר להניח עליהם תבניות גבס ועבודות חומר בשלבי עבודה שונים. בסטודיו נשמרים גם חומרי הגלם בכל מיני מצבי צבירה. הסטודיו הוא המקום שבו הפועל יוצא מהכוח.

התיאור הגרמי של סטודיו כאתר שבו עובדים בחומר מתעתע. הסטודיו - אף כי אני טוענת שחלק מתהליך היצירה אינו מתחולל בו - הוא מקום יקר, חשוב ומשמעותי לכל אמן, עוד קודם לציודו. זה מקום פרטי מאוד, שמאפשר התכנסות, שקט, בהייה; מקום ממשי שבו אפשר ליצור ולהתחרט, ליצור ולטעות פעם ופעמיים ושלוש, ומתוך הטעייה למצוא דרך שונה, רעננה. מקום שמאפשר אי-עשייה, התרוקנות; נגיעה במי התהום הפנימיים בכדי להעלותם לפני השטח ומשם לקצות האצבעות.

קיימת גם שגרת עבודה. **ע ב ו ד ה**. שמחה עם צבע או עם חריץ.

יציאה מהסטודיו מלווה בשינוי מהותי. החלל האמיתי הופך למקום פנימי. האמן נושא את הסטודיו בתוכו. מצב אנרגטי ורגשי כזה מאפשר ספיגה וספיחה של חומרי היומיום באשר הם. באי-מקום שבתוכנו מתחוללים תהליכים יצירתיים: החלטות נועזות מתקבלות, חומרים ממקורות שונים מתחברים אלה לאלה, אירועים נשכחים נשלפים.

גן משחקים גדול הוא האי-מקום.

7 - 6 | בסטודיו | נצה בר | מדרשת בן גוריון | צילומים: נעמי בר |

נצה בר

| שם הסטודיו: קרמיקה נצה בר | יישוב: מדרשת בן גוריון |

| שנת הקמה: 1995 | טמפרטורת שרפה: 1220°C |

הסטודיו שלי נבנה עם הבית לפני עשרים שנה, כחניה מקורה צמוד לבית.

עם הזמן הסטודיו 'נגס' בעוד חלקים של הבית ואימץ אותם לצרכיו. כרגע הפך הממ"ד לגלריה צנועה של עבודותיי ולארון אחסון לחומרי גלם.

לסטודיו אין חלונות, והוא תמיד פתוח החוצה, אל האור ואל הנוף. המדבר מספק השראה לי ולתלמידיי הרבים. הוא חלק בלתי נפרד מהמקום.

האור, הצבעים, היעלים, השקט והיובש יוצרים אווירה מיוחדת ומתמזגים בעבודה.

8 - 9 | תמונות | צילום: דרור

12 - 13 | בסטודיו | נצה בר |

עירית אבא

| שם הסטודיו: אין - דלת כחולה ליד שוק מחנה יהודה |

| יישוב: ירושלים | שנת הקמה: 1976 | טמפרטורת שרפה: 980°C-1260°C |

הסטודיו נמצא בשכונת 'מזכרת משה', שנוסדה ב-1882 מכספי קרן בשם זה במטרה להנציח את זכרו של משה מונטיפיורי. עם הזמן קמו שכונות רבות שכוללות את השם 'משה'. בספרו 'תמול שלשום' כתב ש"י עגנון: 'ובכל מקום בירושלים קרוי משה, או אהל משה או זיכרון משה או ימין משה או מזכרת משה, רוצה אתה להגיע לאחד ממקומות הללו שוכח מילה שנטפלה למשה ואין אתה מגיע למשה זה שרצית'.

בסמטה חד סטרית שיוצאת מרחוב אגריפס, כמה מטרים מתחילתה בצד ימין, דלת כחולה שפעם הייתה סגולה. לשם אני נכנסת, יורדת שלוש מדרגות, עוברת חדר אחד, עולה שלוש מדרגות, חוצה את החדר ופותחת את החלונות בקצה הסטודיו שלי. במקום זה כארבעה עשורים אני לשה את החומר ומסובבת את הגלגל. מדי פעם יוצאת לסיבוב בשוק, חוזרת לסטודיו וממשיכה מהמקום שעצרתי בו או מתחילה מחדש.

17 - 16 | בסטודיו | עידית אונא |

| 19 - 18 | בסטודיו | ערית אבא |

עלית אור | 21 - 20 | בסטודיו | עזית אור

בסטודיו | שמאי גיבש | יפו | צילומים: ירון פורת-גיבש | 23 - 22

שמאי גיבש

| שם הסטודיו: שמאי גיבש - סטודיו לעיצוב קרמי |

| יישוב: יפו | שנת הקמה: 2000 | טמפרטורת שרפה: 1100°C-1220°C |

את המבנה שהסטודיו ממוקם בו הקים המופתי של יפו כמבנה מחסנים, והוא משקיף על כיכר סגולה שבשכונת נוגה.

כשחזרתי לארץ בשנת 2000, בחרתי להקים את הסטודיו שלי ביפו משום שאני חש קשר פנימי לנוף, לאורבניות ולריח של אזור זה. בעיקר מצאו חן בעיניי האוכלוסייה המגוונת והיותו של האזור מלא אומנים ובעלי מלאכה, מוסכים ומסגריות. בחמש השנים האחרונות בניינים חדשים רבים נבנים, המסגריות והמוסכים נעלמים, ועל השינוי בנוף האורבני הזה אני מצר.

גלריה | שטח | 25 - 24 | סטודיו | שטח | גלריה

26 - 27 | סטודיו | סמאי גרש

28 - 29 | מיכל קרן-גלמן | מצפה הילה | צילומים: אלונה להב |

מיכל קרן-גלמן

| שם הסטודיו: FREEFOLDING CERAMIC STUDIO |

יישוב: מצפה הילה | שנת הקמה: 2007 | טמפרטורת שרפה: 1200°C |

הסטודיו שלי הוא חלק מהבית שלי. הוא נבנה מתחת לבית, מתוך חניה קטנה שתחמנו בקיר שעשוי מחלון ומדלת. מפה התחלנו לחצוב מתחת לבית וליצור חלל בתוך האדמה ובתוך הסלע. שנים רבות חיכיתי ל"חדר משלי" ליצור בו.

כל הסטודיו מלא פיצ'עפקס. הם נאספו לאורך הדרך, לאורך החיים: מברגים וממפתחות ישנים שאספתי בחצר הגרוטאות בקיבוץ, דרך אימומי נעליים, פיסות עץ אכולות מן הים, אובייקטים שעשיתי במחלקה לצורפות בבצלאל, תמונות וגלויות שנותנות השראה, וכלה בבובות הקטנות מתוך סרטי הייאוס מיאזאקי שהבאתי אתי מיפן. הפיצ'עפקס הם חפצים קטנים שאני כמו מקננת בתוכם, כמו תמרורים, שלטי הכוונה או סימניות קטנות שהופכות בשבילי את הסטודיו לצומת דרכים שוקק ועם זאת בטוח ומוכר.

הסטודיו מתחת לבית. UPSTAIRS, DOWNSTAIRS. למעלה ולמטה. כך נוצר המתח המפרה, המטריד, השואף לאיזון בין החיים בבית ליצירה בסטודיו. בהתחלה רציתי רק לחיות בסטודיו. לעבוד שם כל הזמן, בלי כלים ובלי הסעות ובלי כביסה. עם הזמן מצאתי את גבולותיי שלי ליצירה. יש שעות לסטודיו, יש זמן בית. בבוקר אני יורדת אל הסטודיו כמו אל מגרש משחקים. לא תמיד יש לי מטרה מוגדרת, וגם כשיש - לפעמים החומר מפתיע אותי, מגלה שיש לו רצון משלו. אני לומדת לזרום אתו, לזרום אתי, להקשיב לו, להקשיב לי. ומתוך כל ההקשבה והזרימה הזאת נוצר משהו חדש. אני אוהבת שהסטודיו מתחת לבית. זה מאפשר את המגע האינטנסיבי שהחומר מבקש בתהליכיו המגוונים.

31 - 30 | בסטודיו | מיכל קר-גלמן |

33 - 32 | בסטודיו | מיכל קר-גלמן |

34 - 35 | בסטודיו | נעה אורד-יאירי | ירושלים | צילומים: יובל יאירי |

נעה אורד-יאירי

| שם הסטודיו: אורד-יאירי | יישוב: ירושלים |

| שנת הקמה: 2007 | טמפרטורת שרפה: 1120°C |

המבנה הוא מבנה תעשייתי, אך משופר-מעודן. החלונות פונים מזרחה, אל המוסך של שלום. נחמד בחורף, פחות בקיץ. מלבד האזעקות שמדי פעם נבדקות שוב ושוב, השכנות טובה. את מרק הפחחים שאני משתמשת ליציקות הפוליאסטר אני קונה מהספק שלהם.

נוח לי ונעים לי לחיות ולעבוד במרחב שיצרנו, אני ובן-זוגי יובל, שיוצר בצילום וחולק אתי את הסטודיו. אף פעם אין מספיק מקום. במרכז הסטודיו שולחן עבודה גדול, שבכל אחת מפאותיו אני עובדת על משהו אחר, והוא מאפשר בלגן שמחכה להצטרף לעבודה או לתהליך כלשהו.

המרחב המשותף מייצר לעתים בעיות טריטוריאליות, כשכלים או חפצים פולשים זה למרחבו של זה. אבל בסך הכול אנחנו מצליחים לשמור על שלום בית, בעיקר משום שאני עובדת בשעות היום-אור, ויובל עובד בשעות הערב-חושך. גם נפתלי, כלבנו האהוב, מגיע לעתים לסטודיו, אבל לו אין ממש בעיות טריטוריאליות.

37 - 36 | בסטודיו | נעה אוד-לאורי |

41 - 40 | בסטודיו | נעה אורד-לארי |

43 - 42 | בסטודיו | אסתר בק | כפר שמריהו | צילומים: דפנה חזיים סרסי |

אסתר בק

| שם הסטודיו: אסתר בק | יישוב: כפר שמריהו |

| שנת הקמה: 1987 | טמפרטורת שרפה: 1230°C |

הפינה האהובה שלי היא על יד שולחן העבודה המרכזי הגדול בסטודיו הישן; לשבת על שרפרף ולעשות תכניות, לחשוב ולהתבונן בנעשה, להסתכל על הצמחייה בגינה עם כוס תה ולנוח. אני צריכה הרבה אור וקשר תמידי עם החוץ, ובגלל זה במובן הזה הסטודיו שלי אידיאלי בשבילי.

זה לא סטודיו למכירות שוטפות, לא רואים אותו מחוץ למגרש, ואין לו שלט שמצביע על קיומו. רק מי שידע יגיע אליו, לטוב ולרע. זה דורש ממני למצוא דרכים לצאת עם העבודות החוצה למקומות תצוגה.

מניסיוני סטודיו זה מרחב דינמי, משום שכיוצרת אני לא נשארת אותו הדבר, עם אותם הצרכים: כשבנית את הסטודיו הראשון, הוא נראה לי ענק; באותה תקופה עשיתי כלים על האבניים, וזה התאים לי. רינה קמחי ראתה אז את הסטודיו הגמור ואמרה: זה יהיה לך קטן מדי, ואני לא הבנתי. עברו כמה שנים, ואכן העבודות שלי גדלו, המלאי גדל, ועמם הצורך בהתפשטות. הסטודיו גדל עם השינוי בשיטת העבודה שלי - החופשית ובגושים גדולים של חומר. אלה הניבו אובייקטים גדולים שהצריכו מקום למרחק התבוננות ומקום תצוגה בחלל. היום הסטודיו שלי שוב קטן לי, וכבר זמן מה אני ערה לעובדה שחלל מכתוב במידה מסוימת את היכולת או את אי היכולת לעבוד בממדים שונים - גדולים או מתפרסים יותר - או את היכולת להתבונן בלי עומס ויזואלי מסביב.

| 44 - 45 | בסטודיו | אסתר בן |

|| בסטודיו | אסתר בן | 47 - 46

48 - 49 | בסטודיו | אסתר נזן |

50 - 51 | אטר בן | סטודיו |

52 - 53 | בסטודיו | דניאל פלטהאר | צפת | צילומים: האמן |

דניאל פלטהאר

| שם הסטודיו: HAARI POTTERY | יישוב: צפת |

| שנת הקמה: 1985 | טמפרטורת שרפה: 1280°C-1300°C |

את ביתנו בצפת קנינו ב-1981, חירב'ה בין רובע האמנים לעיר העתיקה. את הסטודיו
בניתי בו בעצמי ב-1985 מחומרים זולים וזמינים.

הסטודיו הוא חלק מהבית, ויש לו דלת שנפתחת לרחוב קטן. בבקרים השמש זורחת ממש
על סף הדלת, ואחר הצהריים אור מגיח פנימה מהחלונות שבניתי בעצמי ומלטף את שולחן
הלישה.

מחלונות הסטודיו שפונים למערב אני לא יכול לראות את הר מירון, אבל אני מרגיש
את נוכחותו ולעתים מצליח ללכוד שקיעות מופלאות מאחורי הגפן בת ה-150 שנים
הנמתחת מעל לגג.

54 - 55 | בטרודין | דניאל פלסאור |

רות ברקאי

| שם הסטודיו: רות ברקאי | יישוב: ירושלים |

| שנת הקמה: 1983 | טמפרטורת שרפה: 1230°C |

המבנה שהסטודיו שוכן בו נמצא בשכונת מוסררה. זהו בית אבן של שתי קומות, שבנתה בערך ב-1890 משפחה יוונית שיורשיה חיים היום בקפריסין. אנחנו מתגוררים בקומה הראשונה עם יציאה לגינה אחורית, והסטודיו נמצא במרתף הבית כשחלקו התחתון הוא בור מים מסוף המאה ה-19.

ב-35 השנים שאני עובדת נדד מרחב העבודה שלי ממקומו הראשון כחדר בבית, משם למרתף, בחזרה לבית, למבנה קטן בגינה וזה כעשר שנים הוא שוב שוכן מתחת לפני הקרקע, מבודד בטבעיות מחום ומקור, כשמעליו גינה שמאווררת את הנפש.

עכשיו אני 'הנודדת', באה לסטודיו והולכת ממנו.

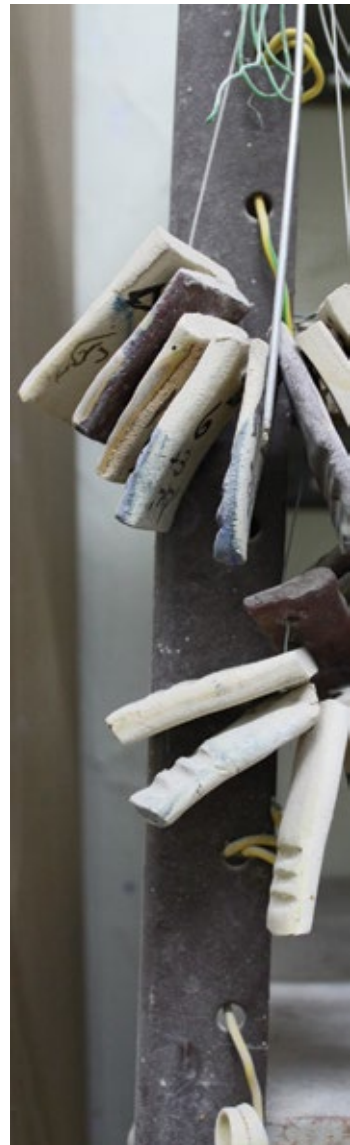

62 - 63 | בסטודיו | רחל ברקאי |

64 - 65 | בסטודיו | רות ברקאי |

66 - 67 | בסטודיו: מרתה ריגר | תל אביב | צילום: חגית גורן

מרתה ריגר

| שם הסטודיו: מרתה ריגר | יישוב: תל אביב |

| שנת הקמה: 1992 | טמפרטורת שרפה: 1220°C |

תמיד היה לי בבית סטודיו במבנה נפרד. חיי המקצועיים והמשפחתיים שלובים, ועל כן הבחירה לבנות סטודיו בחצר הבית היתה טבעית עבורי.

הסטודיו עבר גלגולים רבים בהתאם לצרכי בתקופות שונות. היום יש לי שלושה חדרים בחצר שמשמשים לי כסטודיו. המבנים בנויים מזכוכית ומסגרת פלדה, ומאפשרים לי מבט לחצר - מקור השראתי. הסטודיו, העשוי כולו זכוכית, הוא כמו בועה עבורי. הגנה שקופה.

88 - 69 | בסטודיו | מרתה ריגר |

70 - 71 | בסטודיו | מרתה ריגר |

לירון משולם

| שם הסטודיו: לירון משולם וענת נגב | יישוב: ירושלים |

| שנת הקמה: 2014 | טמפרטורת שרפה: 1220°C |

הסטודיו ממוקם באזור התעשייה תלפיות במבנה ששוכנים בו זה לצד זה סטודיות של אמנים ובתי מלאכה.

את הסטודיו אני חולקת עם חברתי מהלימודים בבצלאל ענת נגב. הקמנו אותו לפני כשנה. ענת מעצבת קרמית ואני קדרית.

את הסטודיו הקמנו בתקופה שבה פניתי את ביתו של סבי, גדליהו שפרך. הקושי להיפרד מהבית על חפציו היה גדול, וההקמה של הסטודיו אפשרה לי להציל את היכרונות ולתת להם בית חדש. הסלון של סבא ממשיך לחיות בתוך הסטודיו שלנו; שם אנו יושבות ומשוחחות, והוא הלב הפועם של ביתנו זה.

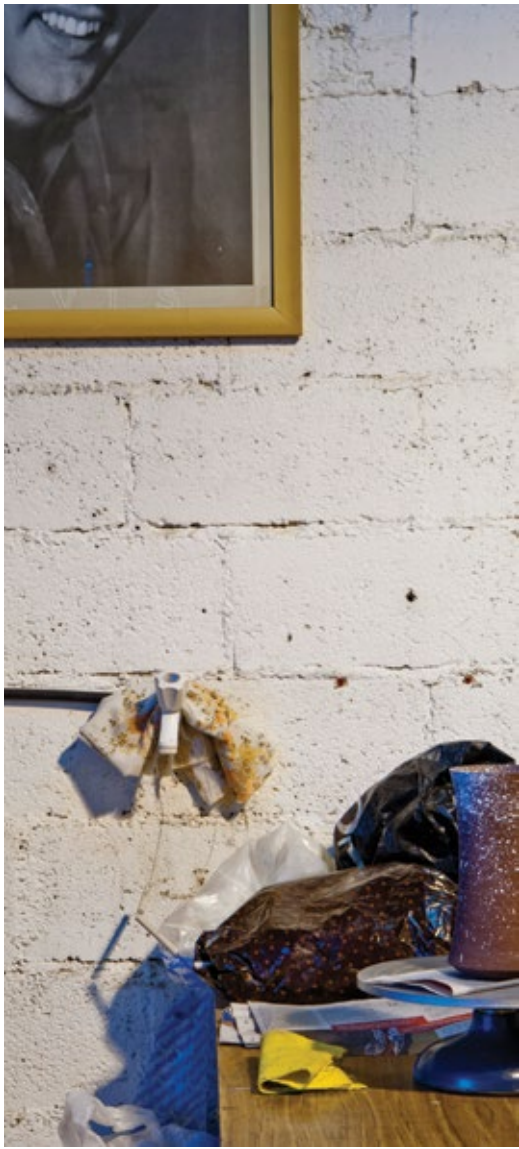

75 - 74 | בסטודיו | לירון משולם

76 - 77 | בסטודיו | לירן משולם

78 - 79 | בסטודיו | חדס כהן | צילומים: האמונית

הדס כהן

| שם הסטודיו: הדס כהן - סטודיו לקרמיקה ופסיפס |

| יישוב: מושב משען | שנת הקמה: 2007 | טמפרטורת שרפה: 1220°C |

הסטודיו נבנה מאפס בארבע ידיים, בבנייה קלה בתוך משק חקלאי במושב. המקום היה מוקף קוצים בגובה שני מטרים, מוזנח, נטוש, אך עם הרבה פוטנציאל. הבנייה ארכה כחודשיים (כולל תקלות בדרך) ולאט לאט הפך המקום למטופח ונעים.

הסטודיו שלי הוא ביתי, ובו אני חיה, נושמת ויוצרת יחד עם בעלי וארבעת ילדנו, חבריי ותלמידיי היקרים.

|| 08 - 18 || אילן סגל || אילן סגל ||

שחרף גבעון

| שם הסטודיו: בית היוצר | יישוב: מצפה עוז |

| שנת הקמה: הוסב לסדנת קרמיקה ב-2011 | טמפרטורת שרפה: 1300°C בתנור גד |

אני חיה עם משפחתי על גבול מצרים. הסטודיו שלי בנוי מאדמה מעל נווה מדבר שבו שתי בארות 'ביריין' ואל מול ואדי בארותיים, שמתפתל אל עבר האופק ולתוך מדבר סיני.

הסטודיו בנוי על תשתית מבנה שבעבר היה מצפה כוכבים של בחור בשם נועם ויסמן. נועם היה מראה לקבוצות מטיילים את הכוכבים בעזרת טלסקופ ענק שהיה ממוקם באמצע הסטודיו. לפני 15 שנים בערך עזב נועם את עוזו, והמבנה נשאר נטוש. אחד כך השתלט הצבא על המקום, וחיילים נהגו לישון בו בלי חיבור למים ובלי שירותים ומקלחת. כשקיבלנו את המבנה הוא היה במצב גרוע מאוד, עם גרפיטי וחורים ענקיים בקירות (בלילה סוער אחד חייל ירה בחייל בתוך החדר הזה וריסס את הקירות).

אורי, בעלי, שיפץ את המקום, ניקה אותו מהאווירה המשונה שהיתה בו והרחיב אותו על ידי בנייה באדמה ובאבן מקומית.

85 - 84 | בסטודיו | שוק גבעון |

86 - 87 | שוקי צביען | גלפוסט | 87 - 86

88 - 89 | בסטודיו | דימה גורביץ' | חל אביב | צילומים: דפנה חיים סרסי |

דימה גורביץ'

| שם הסטודיו: SCULPTUREINDESIGN | יישוב: תל אביב |

| שנת הקמה: 2014 | טמפרטורת שרפה: עד 1220°C |

הסטודיו נמצא בבניין תעשייתי באזור מיוחד מאוד. בבוקר הוא עמוס: הרבה סטודיות של אומנים, גלריות וגם בתי מלאכה; צעקות, רעש, ריב על חניות. בערב הלחץ יורד, ולצד פתיחות של תערוכות בגלריות וחתונות באולם אירועים מהיקרים בתל אביב, מסתובבות ברחובות גם זונות רבות בחברת לקוחותיהן, ואם לא נועלים את הכניסה לבניין, הן עושות את מלאכתן מתחת לדלת הסטודיו.

אזור מעניין ומעורר השראה, ובתוך כל זה אני מגדל צמחים במרפסת...

90 - 91 | בסטודיו | דימה גורביץ' |

92 - 93 | בסטודיו | דמה גרפיץ |

94 - 95 | בסטודיו | דמה גרביץ |

נצה בר _ עמוד 6

אירית אבא _ עמוד 14

שמאי גיבש _ עמוד 22

מיכל קרן-גלמן _ עמוד 28

נעה ארד-יאירי _ עמוד 34

אסתר בקן _ עמוד 42

דניאל פלטהאואר _ עמוד 52

רות ברקאי _ עמוד 60

מרתה ריגר _ עמוד 66

לירון משולם _ עמוד 72

הדס כהן _ עמוד 78

שחף גבעון _ עמוד 82

דימה גורביץ' _ עמוד 88